

**ВИПЕРЕДЖАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК
РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ**

Малишевський О.В.

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями

ORCID: 0000-0002-7653-7862

omalysh67@gmail.com

Євроінтеграційні процеси, що активізувалися в Україні в останні роки, призводять до стрімкого обміну людськими ресурсами в рамках економічних, політичних, соціокультурних та освітніх відносин. Такий обмін стає можливим за умови розвитку нової якості людини – постійної особистісно-психологічної (внутрішньої) і практико-діяльній (зовнішньої) готовності до змін у соціальному та професійному вимірах, оперативного реагування на них, успішної адаптації і професійного зростання в нових умовах, тобто професійної мобільності.

Сучасні зміни в системі інженерно-педагогічної освіти вимагають ефективного вирішення важливих проблем оновлення структури і змісту професійної системи у цілому. Це обов'язково повинно включити модернізацію і трансформацію освітніх систем у нових соціально-економічних умовах, теорію випереджального навчання в умовах інформаційно-технічного розвитку суспільства, наукові основи наступності і науково-методичне забезпечення усіх ступенів професійної освіти, розробку стандартів професійної освіти тощо. У

зв'язку з цим діяльність інженера-педагога складається з двох видів: професійної (галузевої) і педагогічної.

О. Коваленко акцентує увагу на тому, що «інженерно-педагогічна освіта – це не механічне поєднання двох видів (інженерної та педагогічної) освіти, а якісно новий вид знань, що характеризується взаємопроникненням однієї галузі знань в іншу, тісною та раціональною інтеграцією психолого-педагогічного та інженерно-технічного компонентів у підготовці спеціаліста. За характером виконуваних професійних функцій спеціалістів вона належить до педагогічної. Предметною основою інженерно-педагогічної діяльності є інженерна і виробничо-технологічна підготовка, яка є засобом навчання та виховання. У цьому випадку технічні і педагогічні знання утворюють цілісну систему знань та вмінь» [2, с. 14].

Отже, інженерно-педагогічна освіта сьогодні – це галузь педагогічної освіти, метою якої є цілеспрямована підготовка і перепідготовка майстрів виробничого навчання, викладачів спеціальних дисциплін, що забезпечують навчання на усіх рівнях професійної освіти, а також висококваліфікованих інженерних кадрів для різних виробничих галузей. На нашу думку, у поданому тлумаченні інженерно-педагогічної освіти закладено розвиток мобільного фахівця, здатного реалізувати себе як мінімум у двох напрямках – у закладах освіти й у соціально-економічній сфері.

Характерною особливістю інженерно-педагогічної підготовки сьогодення є її орієнтації на соціальне замовлення майбутнього, оскільки безумовним залишається той факт, що благоустрій суспільства залежить від результатів освіти. Отже, зміст професійної освіти повинен передбачати перспективні вимоги до людини як до суб'єкта різних видів соціальної діяльності. Концептуально це обумовлюється принципом випереджального навчання.

Філософські аспекти випереджального розвитку освіти досить ґрунтовно висвітлив Б. Гершунський. Науковець зазначає, що освітня галузь в принципі працює на майбутнє [1]. Нам імponує така точка зору науковця, адже інженерно-педагогічна освіта, зорієнтована на ті умови професійної діяльності,

у яких опиниться потенційний випускник, повинна приділяти чільну увагу формуванню професійних (галузевих) знань, розвитку творчих умінь, навичок самоосвіти, умінь орієнтуватися у реальній професійній проблемній ситуації і знаходити ефективні шляхи і засоби її розв'язання, тобто розвитку професійної мобільності.

Однією з головних проблем підготовки інженерів-педагогів у галузі комп'ютерних технологій в університеті є досить швидке старіння знань і навичок. Велика інерційність навчальних планів не дозволяє швидко зреагувати на появу нової технології у галузі. Разом з тим сучасна вища професійна освіта неспроможна адекватно реагувати і на появу нової обчислювальної техніки ні в якості засобу навчання, ні в якості майбутнього професійного інструменту.

Отже, як видно із зазначеного вище, на перший план підвищення ефективності інженерно-педагогічної підготовки стають проблеми проектування освітнього процесу, починаючи зі стандартів професійної освіти, зокрема у галузі комп'ютерних технологій. Стандарти також керовані принципом випереджального навчання, оскільки оцінити результат їх впровадження в системі професійної освіти стане можливим лише через 4–6 років. Їх змістова частина повинна базуватися на основі систематичних, чітко скоординованих прогностичних досліджень.

У світлі зазначеного вище, процес інженерно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців комп'ютерного профілю повинен забезпечити формування таких якостей особистості, як: оволодіння у повному обсязі професійними компетентностями, а також способами управління виробничими процесам і колективами; відповідальне відношення до своїх професійних обов'язків, у тому числі й до підвищення своєї кваліфікації; творче, усвідомлене відношення до своєї професійної діяльності; розвиток здібностей до інтеграції знань і оперативного адаптування їх до нових умов; прогностичний підхід до своєї професійної діяльності; постійна потреба у вдосконаленні професійної діяльності. У такому випадку професійна підготовка стає випереджальною.

Розуміння випереджального навчання у такому контексті є ключовим і визначає зміст освітніх програм, форми організації освітньої діяльності, особливості навчальних технологій, які повинні забезпечити обсяг і структуру професійних знань, характер мислення, рівень духовного розвитку особистості і орієнтацію на перспективу. Організація освітнього процесу інженерно-педагогічної підготовки у такий спосіб, на нашу думку, забезпечить розвиток професійної мобільності. Разом з тим, така підготовка, якщо вона побудована на основі принципів гуманізації, неперервності і носить випереджальний характер, може виступати не лише каналом, що забезпечує мобільність висококваліфікованих кадрів, а й засобом цілеспрямованого розвитку суспільства шляхом формування професійної мобільності як особистісно-професійної якості майбутніх фахівців у процесі їх навчання. Отже, розвиток професійної мобільності майбутнього інженера-педагога комп'ютерного профілю у контексті випереджального навчання в закладах вищої професійної освіти є однією з найважливіших задач. Водночас, професійну мобільність вважаємо якісним показником і результатом інженерно-педагогічної підготовки.

Список літератури:

1. Гершунский, Б. С. (1998). Философия образования. Москва : Московский психолого-социальный институт. URL : http://inpo.s-vfu.ru/distant/pluginfile.php/2073/mod_resource/content/1/Гершунский%20Б.С.%20Философия%20образования%20С%201998.pdf.
2. Коваленко, О. Е. [та ін.]. (2004). Концепція розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні : проект. Харків : [б. в.].